

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

(назва освітньої програми)

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

(назва рівня вищої освіти)

освітнього ступеня «доктор філософії»

(назва ступеня, що присвоюється)

за спеціальністю
галузі знань

032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ УНІВЕРСИТЕТУ

Голова вченої ради

ректор проф. О. І. Безлюдний
протокол № 1 від «29» серпня 2017 р.

Освітня програма вводить в дію з 1 вересня 2017 р.

ректор проф. О. І. Безлюдний
наказ № 1702 від «31» серпня 2017 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Розглянуто та рекомендовано
кафедрою історії України
протокол № 15 від «21» червня 2017 р.

РОЗРОБНИКИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ (ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА)

Спеціальності 032 Історія та археологія

Кузнець Тетяна Володимирівна – керівник робочої групи, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кривошея Ігор Іванович – кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри загальної історії Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Скус Ольга Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Ця освітня програма (освітньо-наукова програма) не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 032 Історія та археологія

1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини кафедра історії України кафедра всесвітньої історії та методик навчання.
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – доктор філософії Кваліфікація: доктор філософії, історик, викладач історії
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма третього рівня вищої освіти «Доктор філософії» за спеціальністю 032 Історія та археологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 60 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія МОН України (наказ МОН України від 21.06.2016 р. № 79-А) Сертифікат про акредитацію Серія НД №2489156
Цикл/рівень	НРК – 8 рівень FQ – ENEA – третій цикл, QF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ОС магістр, ОКР спеціаліст
Мова(и) викладання	Українська
Термін освітньої програми дії	4 роки
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://history.udpu.org.ua
2 - Мета освітньої програми	
Забезпечити підготовку компетентного фахівця, здатного реалізувати наукову освітню діяльність на посаді історика, викладача історії	
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область(галузь знань, спеціальність, спеціалізація(за наявності))	Теоретичним змістом предметної області слугують концепції, закономірності, принципи, поняття, які формують фахову компетентність науковця. Здобувач третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти має володіти дослідницьким, інформаційно-комунікативними, освітніми методами і технологіями, а також впроваджувати інновації та отримані наукові результати у практичну діяльність.
Орієнтація освітньої програми	Цілями навчання є фундаментальна та спеціальна підготовка науковців вищої кваліфікації, здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері історичної

	науки за допомогою наукових досліджень та здійснювати науково-дослідну, управлінську і прикладну фахову діяльність.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Об'єктом вивчення є комплексні проблеми, які виникають, коли наявних знань недостатньо для вирішення конкретного завдання, а спосіб, за допомогою якого можна здобути відсутні знання – невідомий.
Особливості програми	Третій (освітньо-науковий рівень) вищої освіти передбачає професійну діяльність випускників у сфері діяльності з історії і археології та викладанні спеціалізованих професійних дисциплін у вищій школі. Програма розвиває перспективи як європейської, так і світової історії, глибокі знання і критичний підхід до національної та регіональної історіографії. Розвиваються просторовий, діахронічний та тематичні аспекти історії від Середньовіччя до сьогодення.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Робота за фахом у вищих навчальних закладах, наукових установах (організаціях), закладах державного управління, на посадах історика-дослідника, консультанта з питань історії; молодшого наукового співробітника в галузі історії; викладача історії закладу вищої освіти; вчителя історії у загальноосвітніх навчальних закладах, працівника наукових та громадсько-суспільних установ, органів державної влади і місцевого самоврядування, мас-медіа, туризму та екскурсій тощо та на посадах згідно з чинною редакцією національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO - 08)
Подальше навчання	Продовження навчання на науковому рівні
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Базується на активному навчанні, передусім на індивідуальному масштабному дослідницькому проекті, який ретельно контролюється, надаючи певну відповідальність досліднику на початковому етапі за вибір методу, предмету та організацію часу.
Оцінювання	Екзамени (усні для концептуальних частин та письмові – для перевірки основних знань), заліки, захисти практики, кваліфікаційних робіт.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі історії та археології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та продукування нових цілісних знань, а також проведення власного наукового

	дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до критичного мислення, наукового аналізу, оцінювання нових та складних ідей. 2. Володіння на високопрофесійному рівні навичками письмової та усної комунікації іноземною мовою. 3. Здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 5. Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних в історичній сфері. 2. Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем в історичній сфері. 3. Здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних історичних явищ і процесів. 4. Розуміння розміщення, принципів відбору, застосування історіографічного доробку та архівних документів для реконструкції політичної та культурної історії в українському і світовому контекстах, для комплексного дослідження історичних, суспільно-політичних, державотворчих, соціокультурних аспектів становлення та життєдіяльності народів світу. 5. Спроможність використовувати міждисциплінарні підходи для проведення порівняльних досліджень і узагальнень щодо природи етнонаціональних і державотворчих процесів, наявності спільного та відмінного у світовій історії. 6. Знання законів наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження. 7. Вміння отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу. 8. Здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки. 9. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику історичної роботи. 10. Здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти.
7 – Програмні результати навчання	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і

	<p>обґрунтованого впровадження у практику.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність) для планування та здійснення наукових комплексних досліджень з метою виявлення і аналізу історично значимих проблем, пошуку шляхів їх розв'язання на науково-методологічному рівні. 3. Формулювати оцінки і версії історичних подій відповідно до загальнолюдських цінностей певного часу та певної групи людей. 4. Визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань. 5. Здатність до світоглядного самовизначення, усвідомленого ставлення до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формування на її основі соціально-моральної позиції особистості. 6. Виявлення знань та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах. 7. Здатність до перетворювальної навчальної та дослідницької діяльності на основі прогнозування, планування, конструювання і моделювання явищ, процесів, систем. Уміння розробляти проекти та управляти якістю виконуваної роботи. 8. Здійснювати науковий пошук, самостійний відбір та обробку інформації й емпіричних даних стосовно фундаментальних і прикладних досліджень в історичній науці. 9. Застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем в історичній науці. 10. Використовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних історичних явищ і процесів. 11. Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження. 12. Дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів історичної роботи. 13. Розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки. 14. Апробувати результати наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику науково-історичної роботи. 15. Прагнення саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Освітній процес за ОНП «Історія та археологія» забезпечують висококваліфіковані науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та вченими званнями на весь період навчання.</p> <p>Основним навчально-методичним і науковим підрозділом, який забезпечує підготовку докторів філософії за даною</p>

	освітньо-науковою програмою є кафедра історії України, яку очолює доктор історичних наук, професор Кузнець Т.В.
Матеріально технічне забезпечення	– Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Діють лабораторії: Науково-дослідна лабораторія «Історичне краєзнавство Уманщини»; Науково-дослідна лабораторія «Археологія Уманщини»; Методично-дослідна лабораторія «Відродження нації»; Лабораторія соціологічних досліджень «Соціовимір».
Інформаційне та навчально методичне забезпечення	– Офіційний веб-сайт університету https://udpu.edu.ua/ містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти. Всі зареєстровані користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет. Матеріали навчально-методичного забезпечення освітньо-наукової програми викладені у інформаційному середовищі Moodle http://dls.udpu.org.ua/ В інституційному репозитарії знаходяться наукові праці науково-педагогічних працівників університету http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/ Читальний зал забезпечений бездротовим доступом до мережі Інтернет. Всі ресурси бібліотеки доступні через сайт університету https://library.udpu.edu.ua/
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можливе стажування та підвищення кваліфікації в інших навчальних закладах України. Заключені договори з: 1. Державним історико-культурним заповідником «Меджибіж» Хмельницької області. 2. Уманським краєзнавчим музеєм. 3. Архівним відділом Уманської районної державної адміністрації. 4. Національним заповідником «Чернеча гора», м. Канів, Черкаська область. 5. Державним історико-культурним заповідником «Трипільська культура». 6. Інститутом археології НАН України у м. Києві.
Міжнародна кредитна мобільність	Наявні укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування (Республіка Польща, Болгарія, Португалія та ін.). Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини є співорганізатором проектів EMINENCE – II (2013 - 2017) у рамках програми Erasmus Mundus +, KA-1 (Республіка Польща), а також Mobile+ (2014 – 2021), Mobile+2 (2015 – 2021) в межах програми Erasmus+ спільно з Університетом Порту, Португалія та програма академічної мобільності MEVLANA на 2018-2019 н.р. Реалізуються програми подвійного диплома:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Університет в м. Порто (Португалія) 2. Тракійський університет в м. Стара Загора(Болгарія) 3. Державна вища школа професійної освіти ім. Іполіта Цегельського в м. Гнезно(Польща) 4. Поморська академія в м. Слупську (Польща) 5. Державна вища професійна школа імені Я.А. Коменського в м. Лешно (Польща) 6. Академія імені Яна Длугоша в м. Ченстохові (Польща) 7. Інститут європейської культури Познанського університету імені Адама Міцкевича в м. Гнезно (Польща) 8. Державна вища школа професійної освіти в м. Хелмі (Польща)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Не передбачено

2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонентів освітньо-наукової програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти(роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Освітня складова			
1.1. Теоретична підготовка			
1.1.1. Обов'язкові навчальні дисципліни			
I.	Цикл загальної підготовки		
1.1.	Гуманітарна підготовка		
ГП 1.1.01	Українська наукова мова	90/3	залік
ГП 1.1.02	Іноземна мова у науково-педагогічному спілкуванні	180/6	екзамен
1.2	Фундаментальна підготовка		
ФП 1.2.01	Філософія педагогічної культури	90/3	залік
II	Цикл професійної підготовки		
2.1	Психолого-педагогічна підготовка		
ППП2.1.01	Професійно-педагогічна компетентність викладача	90/3	залік

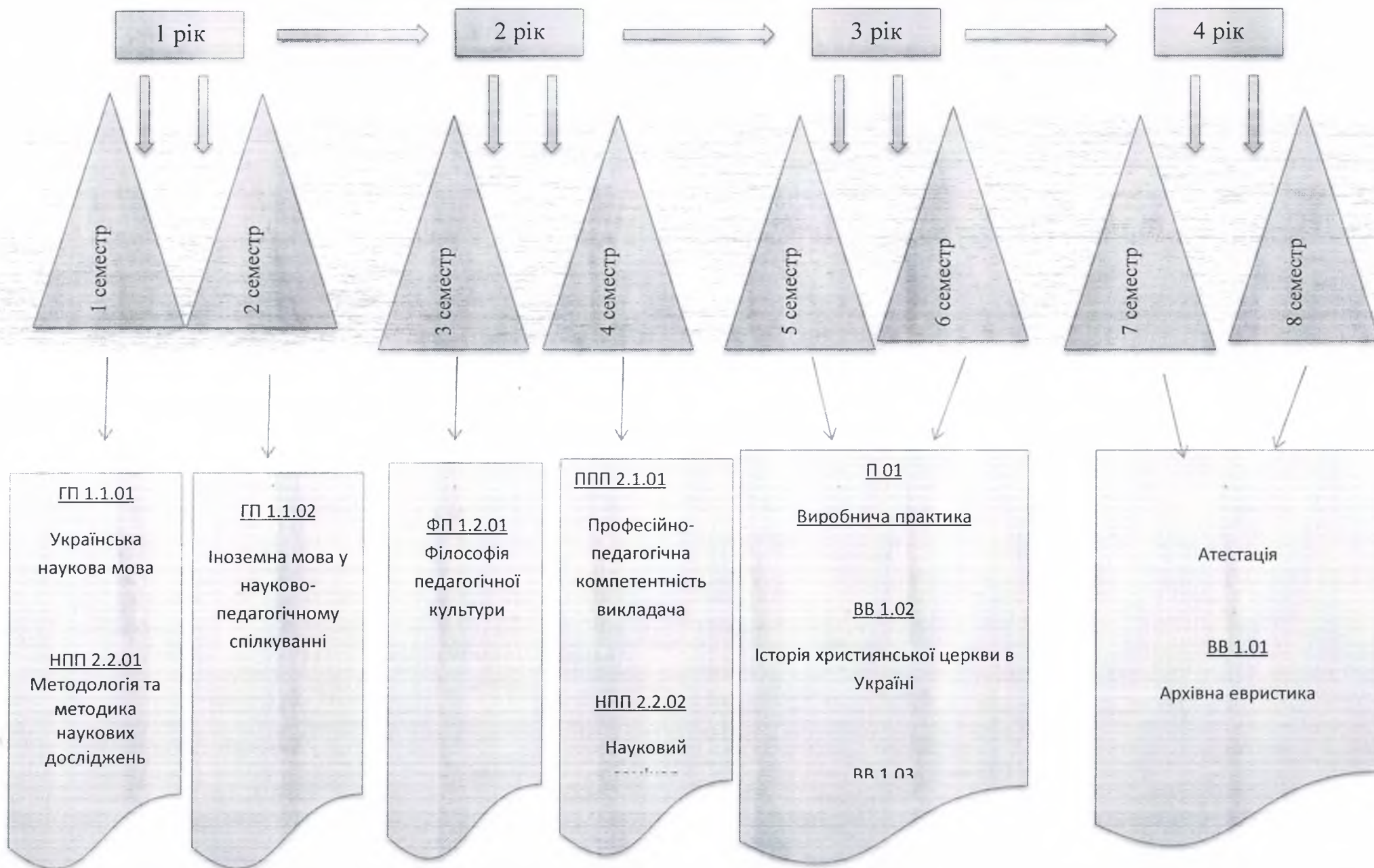

2.2	Науково-предметна підготовка		
НПП 2.2.01	Методологія та методика наукових досліджень	180/6	екзамен
НПП 2.2.02	Науковий семінар	90/3	залік
3	Дисципліни вільного вибору аспіранта		
1	Блок 1		
ВВ 1.01	Архівна евристика	120/4	залік
ВВ 1.02	Історія християнської церкви в Україні	180/6	екзамен
ВВ 1.03	Культура і цивілізація	120/4	залік
ВВ 1.04	Історична регіоналістика	150/5	екзамен
2	Блок 2		
ВВ 2.01	Культурно-освітні та наукові центри української діаспори	120/4	залік
ВВ 2.02	Археологія міста	180/6	екзамен
ВВ 2.03	Сучасні інформаційні технології в історичних дослідженнях	120/4	залік
ВВ 2.04	Історична антропологія	150/5	екзамен
	Практична підготовка		
П.01	Виробнича практика*	240/8	залік
	Атестація	270/9	
Загальний обсяг вибірових компонент:		19	
ВСЬОГО ЗА ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ		1800/60	

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів освітньо-наукової програми зі спеціальності 032 «Історія та археологія» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної наукової роботи та завершується видачею документу встановленого зразка відповідно до Законів України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266; Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» від 23 березня 2016 р. та «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

2.2 Структурно-логічна схема освітньо-наукової програми спеціальності 032 «Історія та археологія»

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5
Загальні компетентності				
здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу, оцінювання нових та складних ідей		+	+	+
володіння на високопрофесійному рівні навичками письмової та усної комунікації іноземною мовою				
здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення	+	+	+	+
здатність генерувати нові ідеї (креативність)	+	+	+	+
здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих соціальних проблем	+		+	+
Спеціальні (Фахові) компетентності				
здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних в історичній сфері	+	+	+	+
здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем в історичній сфері	+	+	+	+
здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних історичних явищ і процесів	+	+	+	+
розуміння розміщення, принципів відбору, застосування історіографічного доробку та архівних документів для реконструкції політичної та культурної історії в українському	+	+	+	+

і світовому контекстах, для комплексного дослідження історичних, суспільно-політичних, державотворчих, соціокультурних аспектів становлення та життєдіяльності народів світу				
спроможність використовувати міждисциплінарні підходи для проведення порівняльних досліджень і узагальнень щодо природи етнонаціональних і державотворчих процесів, наявності спільного та відмінного у світовій історії	+	+	+	+
знання законів наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження	+	+	+	+
вміння отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу	+	+	+	+
здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки	+	+	+	+
здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику історичної роботи	+		+	+
здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти	+	+	+	+

пам'яті як частини культурного капіталу, формування на її основі соціально-моральної позиції особистості.	
Виявлення знань та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.	+
Застосовувати категоріально-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері соціальної роботи.	+
Використовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних соціальних явищ і процесів.	+
Виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.	+
Здатність до перетворювальної навчальної та дослідницької діяльності на основі прогнозування, планування, конструювання і моделювання явищ, процесів, систем. Уміння розробляти проекти та управляти якістю виконуваної роботи.	+
Здійснювати науковий пошук, самостійний відбір та обробку інформації й емпіричних даних стосовно фундаментальних і прикладних досліджень в історичній сфері.	+
Дотримуватися етики наукового дослідження	+

					+									
						+								
							+							
								+						
									+					
										+				
											+			

та деонтологічних принципів історичної роботи.																		
Розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки.	+																	+
Апробувати результати наукового дослідження, поширювати та впроваджувати їх у практику.	+																	+
Прагнення саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.	+																	+

Керівник робочої групи,

гарант освітньо-наукової програми —

професор кафедри історії України

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини,

д. і. наук, проф.

Т. В. Кузнець